

НЭГДҮГЭЭР ХЭСЭГ

Санамж: Нэгдүгээр хэсэг нь 56 сонгох даалгавартай нийт 80 оноотой. Даалгавар тус бүр 5 сонгох хариулттай. Тэдгээрийн зөвхөн нэг зөв хариултыг сонгож хариултын хуудсанд будаж тэмдэглээрэй. **Хариултын хуудасны заавартай сайтар танилцаарай.** Амжилт хүсье.

1. Цэгийн оронд тохирох хариултыг сонгоорой. /1 оноо/
 гэдэг нь хүн нийгмийн харилцаанд бие даан оролцох, нийгмийн үйлдлүүдийг хийх чадварыг эзэмших, нийгмээс хүлээж буй шаардлагыг биелүүлэх чадамжтай болох үйл явц юм.
 А. Нийгэмшилтийн адилсал В. Нийгэмшилтийн агент С. Нийгмийн байр суурь
 D. Нийгмийн бүтэц E. Нийгэмшилт

2. “Тухайн нийгэмд зонхилж байгаа үнэлэмжийн дагуу хүмүүс бусад хүмүүсээр үнэлэгдэж зэрэглэгдэж байдаг” гэж аль онолын ямар эрдэмтэн үзсэн бэ? /1 оноо/
 А. Шүүмжлэлт онол – К.Маркс В. Бүтэц чиг үүргийн онол – Дэвис, Мур
 С. Бүтэц чиг үүргийн онол – Л.Уорнер D. Бүтэц чиг үүргийн онол – Т.Парсонс
 E. Бэлгэ тэмдгийн харилцан үйлдлийн онол – Ж.Г.Мид

3. Эдийн засгийн институтийн үүрэгт хамаарах ойлголтуудыг сонгоно уу. /1 оноо/

1. Хэрэгцээт бараа үйлчилгээгээр хангах	2. Нийгмийн эв нэгдлийг тогтоох
3. Бүлэг болон нийгмийг зохицуулах	4. Боловсон хүчнийг бэлтгэх
5. Эдийн засгийг тогтвортой байлгах	6. Татварын хэмжээг бууруулах

- A. 1, 2, 4 B. 1, 3, 5 C. 1, 5, 6 D. 2, 5, 6 E. 2, 4, 5

4. Нийгмийн давхраажилтын хэв маягуудын нэг болох “Язгуур”-ын тухай ойлголтуудын аль хэсгийн, ямар дараалалд алдаа байгааг олоорой. /1 оноо/

Хэсэг	А	Б	В
1-р хэсэг	Гэрлэлт харьцангуй нээлттэй.	Хэргэм зэргийг худалдаж авах замаар байр сууриа өөрчилдөг.	Улс төрийн үйл ажиллагаанд оролцох эрхээрээ ялгаатай.
2-р хэсэг	Аж үйлдвэржсэн нийгмийн үед оршин байсан.	Дайн тулаан өр төлөөс, тоталитар дэглэмийн нөлөөгөөр үүсэж болдог.	Байр суурь нь угсаа залгамжлах замаар олгогддог.

- A. 1-р хэсэг – В; 2-р хэсэг –Б B. 2-р хэсэг – А; 2-р хэсэг –Б
 C. 1-р хэсэг – Б; 1-р хэсэг –В D. 2-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг –В
 E. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг –А

5. Дараах ойлголтуудаас чанарын судалгаанд аль нь хамаарах вэ? /1 оноо/

- Цөөн тооны хувьсагч хоорондын хамаарлыг шалгахад анхаарна.
- Судлагчдын яриа, үйлдлээс хамаарсан олон тооны хувьсагч байна.
- Мэдээлэл цуглуулах үйл явц нэг ижил горимоор явагдана.
- Хэмжилт мэдээлэл цуглуулах явцад эсвэл дараа нь хийгдэнэ.
- Математик статистикийн аргуудаар шинжилгээ хийнэ.

- A. 3, 5 B. 2, 3 C. 2, 4 D. 4, 5 E. 1, 4

6. Дараах хүснэгтээс эх олонлогийн тодорхойлолт болон жишээг олно уу. /1 оноо/

Хүснэгт-а		Хүснэгт-б	
1	Судалгаа чиглэж бүх нэгжүүдийг хэлнэ.	1	Зорилтод тулгуурлан судалгаанд оролцогчдыг сонгох
2	Эх олонлогийг бүхэлд нь хамруулах судалгаа.	2	Хүн ам, орон сууцны тооллого явуулах судалгаа
3	Эх олонлогийг бүхэлд нь бус дэд хэсгийг хамруулан судлах.	3	Нийслэлийн өрхийг судлах бол УБ хотын бүх өрх хамаарна.

A. a-2, b-2 B. a-1, b-3 C. a-3, b-1 D. a-2, b-1 E. a-1, b-2

7. Мэдээлэл цуглуулах аргуудыг тохирох өгөгдөлтэй нь зөв харгалзуулна уу. /2 оноо/

а) Ганцаарчилсан ярилцлага	1	Баримт бичгээс тодорхой утгын нэгжийг хувьсагчаар сонгон, давтамж, хоорондын хамаарлыг статистик шинжилгээ ашиглан шинжлэх арга.
	2	Судалгаанд оролцогчоос асуулт асуух замаар мэдээлэл цуглуулах арга.
б) Бүлгийн ярилцлага	3	Тодорхой сэдэв, асуудлыг бүлгийн хүрээнд хэлэлцүүлэг өрнүүлэх замаар мэдээлэл цуглуулах арга юм.
с) Ажиглалт	4	Судалгаанд оролцогчдын зан үйл, үйлдэл, зан төлөв, үг яриа, хөдөлгөөн зэргийн талаар тэмдэглэл хөтлөх замаар мэдээлэл цуглуулах арга.
	5	Сонирхож буй хувьсагч хоорондын хамаарлыг илрүүлэхээр зохиомол орчин бүрдүүлэх замаар судлах арга

A. a3, b1, c4 B. a3, b2, c5 C. a2, b3, c5 D. a2, b3, c4 E. a5, b4, c1

8. XVIII зууны сүүлчээр үүссэн, төрийн удирдлага нь бюрократ байгууллагын тогтолцоо, зэвсэгт хүчинд суурилсан байдаг бөгөөд гэр бүл, шашны институтийн үүрэг суларсан нийгмийн байгуулал аль нь вэ? /1 оноо/

- A. Цэцэрлэг аж ахуйн нийгэм B. Ан агнуурын нийгэм
C. Газар тариалангийн нийгэм D. Аж үйлдвэржсэний дараах нийгэм
E. Аж үйлдвэржсэн нийгэм

9. Т.Билтон нарын тодорхойлсон “Уламжлалт буюу аж үйлдвэржилтээс өмнөх нийгэм”-ийн шинжүүдийг олоорой. /2 оноо/

Уламжлалт буюу аж үйлдвэржилтээс өмнөх нийгэм	1	Шинжлэх ухааны итгэл үнэмшлийн тогтолцоо тэргүүлэх үүрэгтэй.
	2	Хувийн хүсэл зориг гэхээсээ нийгэм-хамт олны зарчимд нийцүүлэн хувь хүн амьдардаг.
	3	Хүний амьдралын үйл ажиллагааны гол талбар нь өрх гэр, гэр бүлийн хүрээ байна.
	4	Нийгэм-хамт олны зарчимд нийцүүлэх гэхээсээ хувийн хүсэл зоригийг хэрэгжүүлэхийг эрхэмлэдэг.
	5	Олон нийтийн байгууллагын хүрээнд олон янзын үүрэг хүлээж, олон талт харилцаа бүхий байна.

A. 4, 5 B. 3, 4 C. 1, 5 D. 2, 3 E. 2, 5

10. Соёлын бүрдэл элементүүдийн нэг болох “Хэм хэмжээ”-ний тухай жишээг олоорой. /1 оноо/
- A. Шударга ёс, хүний эрх, эрдэм боловсрол
 - B. Үлгэр домог, шашин, урлаг, шинжлэх ухаан
 - C. Дэг журам, хууль дүрэм, ёс заншил
 - D. Тэмдэглэсэн үг, өгүүлбэр, бичвэр, дохио зангаа
 - E. Ард Аюушийн хөшөө, Чингис хааны хөшөө

11. “Үнэлэмжийн баримжаа” гэсэн ойлголтын тухай тайлбарыг олоорой. /1 оноо/
- A. Бид аливаа үйл явдал, үзэл санааг дэмжих, буруутгах, шүүмжлэх, магтах зэргээр янз бүрээр үнэлж, дүгнэж байдаг.
 - B. Хүмүүс үзэл санаа, итгэл үнэмшил, ёс суртахууны хувьд харилцан адилгүй сонголт хийдэг.
 - C. Нийгэмд үйлчилж байдаг хэм хэмжээг эзэмшсэнээс хүмүүс амьдралын чиг баримжаагаа олж авдаг.
 - D. Өмнөх үеийг бүтээсэн нийгэм-соёлын уламжлалыг өвлүүлэх нь нийгмийн оршихуйн үндэс юм.
 - E. Зохистой сайхан хувцаслахаас эхлээд муу үйл үйлдэж болохгүй гэх зэрэг өргөн агуулгатай.

12. Нийтийн соёлд хамаарах жишээг олоорой. /1 оноо/

1. Дуу, бичлэг	2. Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл	3. Поп, хит дуу
4. Ардын дуу, бүжиг	5. Симфони найрал хөгжим	6. Бүжгийн жүжиг

- A. 2, 5, 6 B. 1, 3, 6 C. 1, 3, 5 D. 1, 2, 3 E. 3, 4, 6

13. Соёлын өвийн тухай ойлголтуудын аль хэсгийн, ямар дараалалд алдаа байгааг олоорой. /2 оноо/

Хэсэг	А	Б
1-р хэсэг	Соёлын өв нь тухайн үндэстний соёлын нэгдмэл байдлыг бий болгодог.	Соёлын өв нь дэлхийн соёлын олон янз байдлыг бий болгодоггүй.
2-р хэсэг	Олон жилийн туршид ихэвчлэн биет өвийг хамгаалахад анхаарч байсан.	Сүүлийн жилүүдэд биет бус өвд анхаарал хандуулах болсон.

- A. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг - Б B. 1-р хэсэг – А C. 2-р хэсэг – Б
D. 2-р хэсэг – А E. 1-р хэсэг – Б

14. Монгол улс “Соёлын үйлдвэрлэл” үндэсний хөтөлбөрийг 2015 онд батлан хэрэгжүүлж эхэлсэн. Энэхүү хөтөлбөрт тусгасан хэсгийг олоорой. /2 оноо/

Хэсэг	А	Б
1-р хэсэг	Соёлын солилцоонд тулгуурлах	Улс үндэстнийхээ өв уламжлал, байгалийн дүр төрх, соёлын нөлөөг сэргээх
2-р хэсэг	Хүн амын амьжиргаа болон хөгжилд үр ашгаа өгөх	Өөрийн орны ёс заншил, өв уламжлалыг дэлхий нийтэд таниулах сурталчлах

- A. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – А B. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг – А
C. 1-р хэсэг – А; 1-р хэсэг – Б D. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – Б
E. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг - Б

15. Цэгийн оронд тохирох хариултыг сонгоорой. /1 оноо/
Хүснэгт дэх жишээг ажиглаад, соёлын өөрчлөлтөд нөлөөлөх хүчин зүйлсийн бүдүүвчийг гүйцээгээрэй.

Соёлын өөрчлөлт	1876 онд телефон утас зохион бүтээгдэв.

	Дэлхийн дулаарал, байгаль цаг уурын онцлог

- A. Нуур цөөрөм ширгэх, цөлжилт явагдах
B. Зохисгүй хэрэглээ, авлига, гэмт хэрэг ихсэх
C. Монголчууд шинэ жилийн баяр тэмдэглэх болсон
D. Буруу хэвшил, шударга бус явдал ихсэх
E. Өндөр хэрэглээнд хэт их ач холбогдол өгөх
16. Цэгийн оронд тохирох хариултыг сонгоорой. /1 оноо/
Зам харилцаа, эдийн засгийн харилцаа, мэдээлэл харилцааны хөгжлийн үндсэн дээр тусгаар соёлууд дэлхийн нэгдмэл соёлд нэгдэн нийлэх үйл явцыг гэнэ.
A. соёлын үйлдвэрлэл B. соёлын даяаршил C. соёлын адилсал
D. соёлын дархлаа E. соёлын нэвчилт

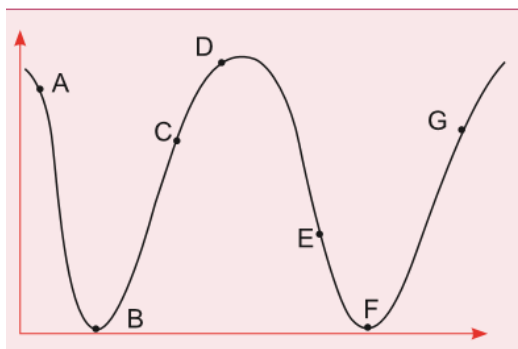
17. Соёлын эрх чөлөөний зөрчих хандлагыг сонгоорой. /2 оноо/

Соёлын эрх чөлөөний зөрчих хандлага	1	Амьдралын хэв маягийг үгүйсгэх
	2	Бүх соёлыг ижил тэгш үнэлж, хүндэтгэх
	3	Хувь хүний сонголт хийх бололцоог өргөжүүлэх
	4	Нийгмийн амьдрал дахь оролцоог хязгаарлах
	5	Өөрийн соёлын бүтээн туурвих бололцоог эдлэх

- A. 2, 3 B. 1, 5 C. 1, 4 D. 2, 5 E. 4, 5

18. Дараах тохиолдлыг уншаад “Харь соёлд дасан зохицох үе шат”-ын аль үе шат дээр явж буйг тодорхойлоорой. /2 оноо/

График №1 /Харь соёлд дасан зохицох үе шат/

Тохиолдол

Болд ШУТИС -ийг 2023 онд төгссөн бөгөөд АНУ-д үргэлжлүүлэн суралцахаар болов. 2024 оны 3-р сард АНУ-д очоод тухайн улсын соёлд дасан боловч эргэн тойрныхоо хүмүүстэй харилцаа тогтоож чадахгүй байсан.

- A. F-үе шат B. G-үе шат C. C-үе шат D. E-үе шат E. A-үе шат

19. Цэгийн оронд тохирох хариултыг сонгоорой. /1 оноо/
..... нь тодорхой хэмжээний мөнгийг тогтоосон хугацааны дараа, зохих хүүтэйгээр эргүүлэн төлөхөө амлаж байгааг баталсан үнэт цаас юм.
A. Брокер B. Хувьцаа C. Хувьцааны ханш D. Хөрөнгийн бирж E. Бонд

20. Мөчлөгийн ажилгүйдлийн жишээг олно уу. /1 оноо/
- A. Г нь барилга дээр ажилладаг ч өвлийн улиралд ажил нь түр хугацаагаар зогссон тул түр хугацаагаар ажилгүй байгаа.
 - B. Уул уурхайн салбарын хөрөнгө оруулалт буурсантай холбоотой томоохон уурхай хаагдаж олон уурхайчид ажилгүй болсон.
 - C. Инженер Х нь албан тушаал дэвшиж, Батлан хамгаалах яаманд ажиллах болсон тул түр хугацаанд ажилгүй болсон.
 - D. Иргэдийн худалдан авалт муудаж, олон үйлдвэрийн газар хаалгаа барьснаас иргэн Х ажилгүй болсон.
 - E. О-н нөхөр нийслэлд ажиллахаар томилогдсон тул О нь хотод ирээд хэсэг хугацаанд ажилгүй болсон.

21. Бизнесийн төлөвлөгөөний бүтэц, үе шатын нэг болох “Санхүүгийн тооцоо” хэсэгт хамаарч буй ойлголтыг олоорой. /1 оноо/

1. Бизнесийн давуу тал	2. Борлуулалтын орлого
3. Бизнесийн хөрөнгө оруулалт	4. Үр ашиг, татвар
5. Бизнесийн хүрэх үр дүн	6. Хэлбэр, байршил

- A. 3, 5 B. 1, 6 C. 2, 4 D. 2, 6 E. 1, 3

22. Хүснэгт дэх мэдээллээс Д.Кейнсийн үзэл баримтлалыг олоорой. /2 оноо/

Хэсэг	А	Б
1-р хэсэг	Мөнгөний хэмжээ үнийн түвшний хооронд шууд холбоо байхгүй.	Зах зээлийн тогтолцоо нь эдийн засгийн уналтаас өөрийгөө аварч чадахгүй.
2-р хэсэг	Төрийн идэвхтэй оролцоо нь эдийн засагт хор учруулна.	Төрийн оролцоотой нийт эрэлтийг нэмэгдүүлэх ёстой.

- A. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг – А B. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – Б
 C. 1-р хэсэг – А; 1-р хэсэг – Б D. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – А
 E. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг – Б

23. 2023 онд Монгол улсын экспорт нь 710 тэрбум төгрөг, импорт нь 620 тэрбум төгрөг байсан бол тус оны МУ-ын гадаад худалдааны тэнцлийг тооцоолно уу. /1 оноо/

- A. 1330 B. -90 C. -1330 D. 90 E. 1240

24. Мөнгөний үндсэн шинжид аль нь хамаарах вэ? /1 оноо/

- A. Хуваагдмал нэгжтэй байх B. Төлбөрийн хэрэгсэл C. Өртгийн хэмжүүр
 D. Хуримтлалын хэрэгсэл E. Арилжааны буюу гүйлгээний хэрэгсэл

25. Иргэн Б сард 1 сая 500 мянган төгрөгний цалин авдаг. Захирал нь урамшуулал болгон түүний цалинг 200 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлэх шийдвэр гаргасан. Гэтэл энэ үед бараа үйлчилгээний үнийн түвшин 12 хувиар өссөн. Энэ тохиолдолд түүний бодит цалин хэд вэ? /2 оноо/

- A. 1,517,857 төгрөг B. 1,539,285 төгрөг C. 1,520,000 төгрөг
 D. 1,339,285 төгрөг E. 1,931,818 төгрөг

26. Хөдөлмөрийн зах зээлд цалингийн түвшин 600 мянган төгрөг болж өсөхөд хөдөлмөрийн нийлүүлэлт 500 нэгж байсан. Энэ үед хөдөлмөрийн эрэлт 100 нэгж байхад ямар үзэгдэл бий болох вэ? /2 оноо/
- A. Ажиллах хүчний илүүдэл бий болно (600 нэгжээр өссөн)
 B. Ажиллах хүчний хомсдол бий болно (400 нэгжээр буурсан)
 C. Ажиллах хүчний илүүдэл бий болно (200 нэгжээр өссөн)
 D. Ажиллах хүчний хомсдол бий болно (200 нэгжээр буурсан)
 E. Ажиллах хүчний илүүдэл бий болно (400 нэгжээр өссөн)
27. ДНБ-ий өсөлтийг онуудаар харуулж буй хүснэгтийг ажиглаад “Абсолют цэвэр өсөлт” болон “Өсөлтийн хурд”-ыг тооцоолоорой. /2 оноо/

Дараах томъёонуудаас сонгон бодолтыг хийгээрэй.

Y_n -Тухайн оны үзүүлэлт;

Y_{n-1} -Өмнөх оны үзүүлэлт

$$Y_n - Y_{n-1};$$

$$\frac{Y_n}{Y_{n-1}};$$

$$\frac{Y_n}{Y_{n-1}} \times 100\%;$$

$$\frac{Y_n}{Y_{n-1}} \times 100\% - 100\%;$$

Он	Үсгэн тэмдэглэгээ	ДНБ, тэрбум төгрөг	Абсолют цэвэр өсөлт	Өсөлтийн хурд
2022	Y_{2022}	21,900,0	-	-
2023	Y_{2023}	24,800,0	a.....	b.....

- A. a-2,900,0; b-13 B. a-113; b-2,900,0 C. a-1.13; b-2,900,0
 D. a-2,900,0; b-1.13 E. a-2,900,0; b-113
28. Цэгийн оронд тохирох хариултыг сонгоорой. /1 оноо/
 нь УИХ-ын зохион байгуулалтын үндсэн хэлбэр юм.
 A. Хэлэлцүүлэг B. Мэтгэлцээн C. Чуулган D. Хэвлэл мэдээлэл E. Уулзалт
29. Цэгийн оронд тохирох хариултыг сонгоорой. /1 оноо/
 Манай улс анхдугаар үндсэн хуулиа батлан гаргасан.
 A. 1924 онд B. 1940 онд C. 1960 онд D. 1990 онд E. 1992 онд
30. “Шууд ардчилал” гэсэн ойлголтыг аль нь илэрхийлж байна вэ? /2 оноо/
 A. Олон түмэн өөрөө өөрийгөө удирдаж, иргэн бүрийг төрийн хэрэгт оролцуулдаг.
 B. Албан тушаалтныг сонгож, түүгээр дамжуулж засаглалыг хэрэгжүүлэх хэлбэр.
 C. Улс төрийн тогтолцоог мэргэшиж, туршлагажсан хүмүүс удирдан зохион байгуулдаг.
 D. Иргэд төрийн хэрэгт шууд оролцохгүй тул улс төрийн идэвх буурах талтай.
 E. Төлөөлөгчид нь иргэдийн санал бодлыг тэр болгон бүрэн илэрхийлдэггүй.
31. 1990 оны дараах төрийн бодлогуудыг сонгоорой. /2 оноо/

Хэсэг	А	Б
1-р хэсэг	Хүний эрхийн түгээмэл зарчмуудыг бодитой хэрэгжүүлж эхэлсэн	Үг хэлэх, хэвлэн нийтлэх эрх чөлөөнд хэм хэмжээ тогтоох
2-р хэсэг	Ардчилсан зарчмыг улс төр, үзэл суртлын компани болгож төлөвлөх	Аливаа хэм хэмжээ, эрх чөлөөгөө хяналтгүйгээр хуулийн хүрээнд эдлэх

- A. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – А
 C. 1-р хэсэг – А; 1-р хэсэг – Б
 E. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг – Б

- B. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг – А
 D. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – Б

32. Д.Истоны улс төрийн системийн оролтын нэг болох “Оролцооны дэмжлэг” гэсэн ойлголтыг аль нь илэрхийлж байна вэ? /2 оноо/
 А. Татвар төлөх, төрийн болон цэргийн алба хаших, хууль дүрмийг дагаж мөрдөх
 В. Төрийн бодлогын тодорхой илрэл болсон төрийн хууль тогтоомж, мэдээлэл зэрэг
 С. Нийгмийн хурцадмал, тогтворгүй байдлыг арилгах гол механизмын үүргийг гүйцэтгэдэг
 D. Аль нэг нам, нэр дэвшигчийн төлөө санал өгөх, шийдвэрийг дэмжиж буйгаа илэрхийлэх
 E. Улс төрийн систем, түүнийг хүрээлэн байгаа экологи, соёл зэрэг янз бүрийн тулгалтууд

33. Мэдээлэл харилцааны дэд системд тохирох өгөгдлийг сонгоно уу /2 оноо/

Мэдээлэл харилцааны дэд систем	1	Улс төрийн системийн бүрдэл хооронд холбоо тогтоох
	2	Хүмүүсийн үйлдэл болон бусад объектын чиг үүргийг тодорхойлдог.
	3	Төр, нам, сонирхлын бүлэг зэрэгтэй хамгийн түрүүнд холбогддог.
	4	Төр болон улс төрийн институтэд мэдээлэл дамжуулах үүрэгтэй.
	5	Хууль тогтоох үйл явцыг тодорхойлж саналаа хэлэх эрхийг тогтооно.

- A. 3, 4 B. 1, 5 C. 1, 4 D. 2, 5 E. 2, 4

34. “Улс төр бол нийгэм дэх үнэт зүйлсийг эрх мэдэлд тулгуурлан хуваарилан байршуулах үйл явдал юм” гэж хэн үзсэн бэ? /1 оноо/
 А. Макиавелли В. Истон С. Локк D. Монтесьеке E. Даль

35. Ардчилсан сонгуулийн бүх нийтээр оролцох зарчмыг аль нь илэрхийлж байна вэ? /1 оноо/
 А. Сонгуульд оролцохдоо чөлөөтэй сонголтоо хийн, саналаа чөлөөтэй илэрхийлдэг байх
 В. Сонгогч бүр ижил тооны санал гаргах эрхтэй бөгөөд санал бүр адил жинтэй байх
 С. Сонгуулийн үр дүн нь зөвхөн иргэдийн санал хураалтын үр дүнгээр шийдэгддэг байх
 D. Нас, хүйс, яс үндэс, гарал угсаа зэрэг үзэл бодлоос үл шалтгаалан бүгд оролцдог байх
 E. Сонгогч ямар нэгэн дарамт шахалтгүйгээр өөрийн үзэмжээр саналаа өгдөг байх

36. Улс төрийн намын нийгэмд гүйцэтгэх үүрэгт аль аль нь хамаарах вэ? /2 оноо/

Хэсэг	А	Б
1-р хэсэг	Улс орны хөгжлийн бодлогыг тодорхойлох, хэрэгжүүлэх	Нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэхэд иргэдийн боломжийг хязгаарлах
2-р хэсэг	Намын дотоод ардчиллыг хангах	Төрийн байгууллагын бүрэлдэхүүнд сонгогдох эрхтэй

- A. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – А B. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг - Б
 C. 1-р хэсэг – А; 1-р хэсэг – Б D. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – Б
 E. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг – А

37. Хувийн эрх ашгийн төлөө бус, бүлгийн буюу нийтийн ашиг сонирхлыг илэрхийлэх зорилгоор иргэдээс сайн дураараа үүсгэн байгуулсан байгууллага, хөдөлгөөнийг юу гэж нэрлэдэг вэ? /1 оноо/
 А. Сонирхлын бүлэг В. Улс төрийн нам С. Лобби бүлэг
 D. Шахалтын бүлэг E. Аномик бүлэг

38. Төр бол “зайлшгүй байх ёстой муу зүйл” юм гэж хэн үзсэн бэ? /1 оноо/
 А. Ж.С.Милль В. Л.Актон С. Р.Нозик D. Ж. Локк E. Т.Гоббс

39. Доорх ойлголтуудаас хүний эрхэм чанарт аль нь хамаарахгүй вэ? /1 оноо/
- A. Хүний эрхэм чанарт халдаж болохгүй.
 - B. Хүний эрхэм чанар нь хүн бүрд адилхан байдаг.
 - C. Хүнээс хүний эрхэм чанарыг нь салгаж болдоггүй.
 - D. Хүний эрхэм чанар нь заяагдмал бус шинжтэй.
 - E. Хүний эрхэм чанар нь үл хэмжигдэх үнэт зүйл.

40-42 дугаар даалгаврыг доорх кэйсийг уншиж гүйцэтгээрэй.

Иргэн Б 34 настай бөгөөд “UB” корпорацид 13 сар тасралтгүй ажиллаж нийгмийн даатгалын шимтгэлийг төлсөн. Б нь удирдлагын хэлтэсийн санаачилгаар амралтын 2 өдөр илүү цагаар ажилласан. Гэвч цалин олгоход илүү цагийн хөлсийг иргэн Б-д олгоогүй. Үүнээс хойш 2 сарын дараа Б ажил дээрээ 1 сарын хугацаанд гурван удаа сахилгын зөрчил давтан гаргажээ.

40. Ажил олгогч нь иргэн Б-г ажлаас чөлөөлөх үндэслэлтэй юу? /1 оноо/
- A. Б нь хөдөлмөрийн сахилгын зөрчлийг ноцтой зөрчөөгүй бол хэдэн ч удаа зөрчил гаргах үндэслэлтэй
 - B. Б нь хөдөлмөрийн сахилгын зөрчил гаргасан тул ажил олгогч ажилтанг ажлаас чөлөөлөх үндэслэл гаргах боломжгүй.
 - C. Б хөдөлмөрийн сахилгын зөрчлийг давтан гаргасан тул хөдөлмөрийн харилцааг шууд зогсоож болно..
 - D. Ажил олгогч нь ажилтанг ажлаас чөлөөлөхдөө хөдөлмөрийн тухай хуулийн 53-р зүйлийг баримталж чөлөөлөх ёстой.
 - E. Ажил олгогч нь ажилтанг ажлаас чөлөөлөхдөө үндсэн тухай хуулийн 16-р зүйлийг баримталж чөлөөлөх ёстой.
41. Иргэн Б-д “UB” корпораци илүү цагийн хөлсийг олгох ёстой юу? /2 оноо/
- A. 7 хоногт 40 цаг хүртэл ажилласан бол хөдөлмөрийн тухай хуулийн 53-р зүйлийн 1-д зааснаар илүү цагийн хөлсийг олгох ёстой.
 - B. Удирдлагын хэлтсийн санаачилгаар илүү цагаар ажилласан тул илүү цагаар ажилласанд тооцдоггүй.
 - C. “UB” корпораци нь үндэстэн дамнасан корпораци учир илүү цагийн мөнгийг монголын хөдөлмөрийн тухай хуулиар олгодоггүй.
 - D. Тухайн сарын ажлын бүх өдөр илүү цагаар ажиллавал хөдөлмөрийн тухай хуулийн 53-р зүйлийн 1-д зааснаар илүү цагийн хөлсийг олгох ёстой.
 - E. Ажил олгогчийн санаачилгаар хэтрүүлэн ажиллахыг илүү цагаар ажилласанд тооцдог тул илүү цагийн хөлс олгох ёстой.
42. Хэрвээ иргэн Б нь жирэмсэн байсан бол жирэмсэн болон амаржсаны тэтгэмжийг цалингийн хэдэн хувиар тооцон нийгмийн даатгалын сангаас авах ёстой вэ? /2 оноо/
- A. 10 сарын цалингийн дунджийг 70 хувиар тооцож 4 сарын цалин авна.
 - B. 12 сарын цалингийн дунджийг 70 хувиар тооцож 4 сарын цалин авна.
 - C. 10 сарын цалингийн дунджийг 100 хувиар тооцож 4 сарын цалин авна.
 - D. 12 сарын цалингийн дунджийг 100 хувиар тооцож 4 сарын цалин авна.
 - E. 3 сарын цалингийн дунджийг 70 хувиар тооцож 4 сарын цалин авна.

43. Захиргааны актын агуулгын шаардлагад хамааралгүй ойлголтыг олно уу. /2 оноо/

Хэсэг	А	Б
1-р хэсэг	Шийдвэрийн хувьд алдаагүй байх	Эрх зүйн хувьд үндэслэлтэй байх
2-р хэсэг	Формаль шаардлагыг хангасан байх	Хаяглагч буюу хандсан этгээдийг зөв сонгосон байх

- A. 2-р хэсгийн А В. 2-р хэсгийн Б С. 1-р хэсгийн А
 D. 1-р хэсгийн Б Е. 2-р хэсгийн А, Б

44. Сахилгын шийтгэлд хамаарах жишээнүүдийг сонгоно уу /2 оноо/

Сахилгын шийтгэл	1	Я замын хөдөлгөөний дүрэм зөрчсөн тул 50 нэгжээр торгуулав.
	2	Ё онгоцны буудал дээр танхайрсан тул баривчлагдав.
	3	С санаатайгаар ажилтнаа хүнд бэртээсэн тул ажлаасаа чөлөөлөгдөв.
	4	Ж согтуугаараа машин жолоодсон тул жолоодох эрхээ хасуулав.
	5	Р зөрчил маргаан үүсгэсэн тул сануулах арга хэмжээ авхуулав.

- A. 3, 5 В. 1, 4 С. 3, 4 D. 2, 5 Е. 2, 4

45. “Ул үндэстэй авч үзэх юм бол эрх гэж байхгүй зөвхөн “өмчлөх эрх” л байдаг гэж хэн үзсэн бэ? /1 оноо/

- A. Р.Нозик В. Э.Дюркгейм С. Н.Ротбард D. Ф.Бастиа Е. Т.Гоббс

46. Өмчлөх эрх үүсэх хуульд заасан үндэслэлүүдийг олоорой. /1 оноо/

- A. Ирээдүйд эд хөрөнгө худалдах, худалдан авах гэрээ
 В. Шүүхийн шийдвэрийн дагуу эд хөрөнгөтэй болох
 С. Авто тээврийн хэрэгслийг зөвшөөрөлгүйгээр авч явах
 D. Бусдын эд хөрөнгийг хамгаалахад хайнга хандах
 Е. Болгоомжгүйгээр эд хөрөнгө устгах, гэмтээх, үрэгдүүлэх

47. Улсын Их Хурлын үйл ажиллагааны тухай ойлголтуудын аль хэсгийн, ямар дараалалд алдаа байгааг олоорой. /2 оноо/

Хэсэг	А	Б
1-р хэсэг	Хууль тогтоох замаар хүний эрхийг хангах	Хүний эрхийн талаар хууль тогтоомж олон улсын гэрээний биелэлтийг хангах
2-р хэсэг	Эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх, засгийн газрын үйл ажиллагаанд хяналт тавих	Хүний эрх зөрчсөн тухай нэхэмжлэлийг хянан шийдвэрлэх

- A. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг – А В. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг - Б
 C. 1-р хэсэг – А; 1-р хэсэг – Б D. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – Б
 E. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – А

48. Монгол улс бусад улсын улс төр, эдийн засаг, соёлын хүч чадавх, үйл ажиллагааг өөрийн боломжоор хянах, үнэлэх явдлыг юу гэж нэрлэдэг вэ? /1 оноо/

- A. Олон улсын харилцаанд оролцох үйл ажиллагааны чиглэл
 В. Олон улсын харилцаанд оролцох үүрэг С. Иргэн олон улсын харилцааны оролцогч
 D. Олон улсын харилцаа Е. Олон улсын харилцаанд оролцох нөлөө

49. Олон улсын харилцааны улс бус оролцогчдод аль нь хамаарахгүй вэ? /1 оноо/
 А. Бүрэн эрхт улс В. Олон улсын байгууллага С. Шашны байгууллага
 D. Нөлөө бүхий хувь хүн E. Террорист байгууллага

50. Цэгийн оронд тохирох хариултыг сонгоорой. /1 оноо/
 Террорист байгууллагуудын хамгийн алдартай нь 1980-аад онд байгуулагдсан
 бүлэглэл юм.
 А. Аль-Кайда В. Жихад С. Хамас D. Исламын хэт даврагчид E. ВВС

51. Дунд улсын тухай мэдээлэл нь аль хэсгийн, ямар дараалалд алдаагүй байгааг олоорой. /2 оноо/

Хэсэг	А	Б
1-р хэсэг	Олон улсын харилцаанд нөлөө багатай	Хөрш болон бүс нутагтаа баттай нөлөөлдөг
2-р хэсэг	Дэлхийн улсуудын 66 хувийг эзэлдэг	Голчлон тогтвортой эдийн засгийн хөгжилтэй улсууд

- А. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг –А
 В. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг –Б
 С. 2-р хэсэг –Б; 1-р хэсэг –Б
 D. 2-р хэсэг – А; 2-р хэсэг –Б
 E. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг –А

52. Аль хэсгийн ямар дараалалд зөөлөн хүчний төрлүүдийг дурдсан байна вэ? /2 оноо/

Хэсэг	А	Б
1-р хэсэг	Гадаад бодлого	Эдийн засгийн хориг
2-р хэсэг	Удирдамж	Улс төрийн үнэт зүйл

- А. 2-р хэсэг – Б ; 1-р хэсэг –Б
 В. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг –Б
 С. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг –А
 D. 2-р хэсэг – А; 2-р хэсэг –Б
 E. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг –А

53. Олон улсын байгууллагыг үйл ажиллагааны цар хүрээний ойлголтуудын аль хэсгийн, ямар дараалалд алдаа байгааг тодорхойлоорой. /2 оноо/

Хэсэг	А - /Глобал түвшин/	Б - /Бүс нутгийн түвшин/
1-р хэсэг	Олон улсын Гаалийн шүүх	Исламын улсуудын чуулга уулзалт
2-р хэсэг	НҮБ	НАТО

- А. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг - Б
 В. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – Б
 С. 1-р хэсэг – А; 1-р хэсэг – Б
 D. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг – А
 E. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – А

54. NHK, SBS, CCTV гэх мэт байгууллагууд нь улс бус оролцогчдын алинд нь хамаарах вэ? /1 оноо/

- А. Олон улсын гэмт хэргийн сүлжээ
 В. Олон улсын байгууллага
 С. Олон улсын төрийн бус байгууллага
 D. Олон улсын хэвлэл мэдээллийн сүлжээ
 E. Үндэстэн дамнасан корпорац

55. Монгол улсын олон улсын хамтын нийгэмлэг дэх үйл ажиллагааны чиглэлийг зөв дараалалд оруулан эрэмбэлнэ үү? /2 оноо/

- a) Хөгжиж буй орнуудтай нийтлэг зорилтын хүрээнд хамтран ажиллах
- b) Хөрш орнуудтайгаа найрсагаар харилцах
- c) НҮБ болон түүний төрөлжсөн байгууллагууд ОУВС, ДБ, АХБ-тай хамтран ажиллах
- d) Өрнө, дорнын өндөр хөгжилтэй гүрнүүдтэй найрсаг харилцаа хөгжүүлэх
- e) Социализмын дараах орнууд, ТУХН-ийн орнуудтай найрсаг харилцаа хөгжүүлэх
- f) Азийн бүс нутгийн улс төр, эдийн засгийн интеграцид оновчтой оролцох

- A. 1e,2b,3a,4f,5d,6c
- B. 1e,2b,3f,4d,5a,6c
- C. 1b,2a,3f,4d,5c,6e
- D. 1b,2e,3f,4d,5a,6c
- E. 1b,2f,3d,4a,5c,6e

56. Хоёр хөрштэйгөө харилцах чиглэлд аль нь хамаарахгүй вэ? /1 оноо/

- A. Олон тулгуурт
- B. Эдийн засгийн
- C. Боловсролын
- D. Соёлын
- E. Хүмүүнлэгийн

ХОЁРДУГААР ХЭСЭГ

Санамж: Хоёрдугаар хэсэг нь 4 даалгавартай нийт 20 оноотой. **Хариултын хуудасны заавартай сайтар танилцаарай.**

2.1. Дараах ойлголтуудыг тохирох өгөгдөлтэй нь харгалзуулна уу. /5 оноо/

a) Бурангуй үзэл b) Алагчлал c) Шууд алагчлал d) Шууд бус алагчлал e) Тэгш бус байдал	1	Ижил буюу төстэй нөхцөлд нас, хүйс, үндэс угсаа, шашин шүтлэг зэрэг шинжээр ялгаатай байдалд хүргэсэн үйлдэл
	2	Нэг бүлгийнхний зүгээс нөгөө бүлгээ тодорхойлдог үзэл бодол, хандлага
	3	Аливаа шинжүүдээр нь шууд ялгаагүй ч ямар нэг стандарт, хэм хэмжээ, үйлдэл нь ялгаатай байдалд хүргэсэн үйлдэл
	4	Тодорхой хэв шинжит харилцаа бүхий тэгш бус байдлын тогтолцоо
	5	Эдийн засгийн баялаг, нэр хүнд, эрх мэдэлд хүрэх адил бус боломж бүхий байдал
	6	Нэг бүлэгт давуу боломж олгосон атлаа нөгөөгийнх нь боломжийг хааж буй бодит үйлдэл.

2.2. Дараах ойлголтуудыг тохирох өгөгдөлтэй нь харгалзуулна уу.

/5 оноо/

а) Улс төрийн нам б) Сонирхлын бүлэг с) Артикуляци д) Агрегаци е) Интеграци	1	Онцгой ашиг сонирхлоо хэрэгжүүлэх зорилгоор төрийн байгууллагуудад зорилго, чиглэл бүхий нөлөө үзүүлэх
	2	Сонирхлын бүлэг нь явцуу олон шаардлагыг цэгцлэн, нэгтгэн боловсруулдаг.
	3	Улс орны хөгжлийн бодлогыг хамтын зарчмаар тодорхойлж, хэрэгжүүлдэг, хариуцлага хүлээх чадвартай иргэдийн эвлэлдэн нэгдсэн байгууллага
	4	Хувийн эрх ашгийн төлөө бус, нийтийн ашиг сонирхлыг илэрхийлэх зорилгоор иргэдээс сайн дураараа үүсгэн байгуулсан байгууллага
	5	Сонирхлын бүлгийн гишүүдийн сонирхлыг нэг үзүүрт чиглүүлэх буюу нэгтгэхэд чиглэсэн үйл ажиллагаа.
	6	Нийгэм дэх олон бүлгийн сонирхлыг илрүүлэн гаргах үндсэн чиг үүрэг болдог.

2.3. Дараах ойлголтуудыг тохирох өгөгдөлтэй нь харгалзуулна уу.

/5 оноо/

а) Өргөдөл б) Гомдол с) Хүсэлт д) Нэхэмжлэл е) Захиргааны акт	1	Өөрт болон бусдад тулгарч буй асуудлыг шийдвэрлүүлэх тухай захиргааны байгууллагад хандаж буй баримт.
	2	Иргэдийн хоорондын эд хөрөнгийн ба эд хөрөнгийн бус амины шинжтэй харилцаа.
	3	Эд хөрөнгийн болон эд хөрөнгийн бус баялагтай холбоотой анхан шатны шүүхээр дамжуулан эрх зөрчигчид тавьж буй шаардлага.
	4	Захиргааны байгууллагын буруугаас иргэн, хуулийн этгээдийн эрх нь зөрчигдөж, зөрчигдсэн эрхээ сэргээлгэхээр гаргасан хүсэлт.
	5	Нийтийн ашиг сонирхлыг хамгаалах зорилгоор захиргааны байгууллага, албан тушаалтнаас гаргасан шийдвэр.
	6	Тодорхой ажиллагааг эхлүүлэх, эсвэл дуусгавар болгох тухай захиргааны байгууллагад гаргасан хүсэлт.

2.4. Дараах ойлголтуудыг тохирох өгөгдөлтэй нь харгалзуулна уу.

/5 оноо/

а) Олон тулгуурт байх б) Идэвхтэй байх с) Тэнцвэртэй байх д) Үндэсний эрх ашигт нийцсэн байх е) Олон улсын харилцаа	1	Олон улс гүрэнтэй хамтран ажиллах, гадаад харилцааг олон хэлбэрээр явуулах.
	2	Үндэсний язгуур ашиг сонирхлыг сахин хамгаалсан үндэсний хөгжлийн зорилтуудыг хэрэгжүүлэхэд үйлчилнэ.
	3	Гадаад харилцаа, хамтын ажиллагаандаа нөөц бололцоог аль болох бүрэн дайчлан зохион байгуулах явдал юм.
	4	Засгийн газрын оролцоо, дэмжлэггүйгээр улс, үндэстэн дамнасан үйл ажиллагаа явуулдаг глобал түвшний оролцогчид.
	5	Дэлхийн улс ба улс бус оролцогчид хоорондын олон талт харилцаа, тэдний гадаад бодлого үйл ажиллагааг судалдаг шинжлэх ухаан.
	6	Монгол улсын стратегийн ач холбогдол бүхий гүрнүүдийн монгол дахь эдийн засгийн болон бусад сонирхлыг тэнцвэржүүлнэ.

